

ראשיתו של "הדאר" כיומון תחייה עברית מול אתגרי הקיום

מאת משה פלאי

תנועה עברית, אבל אין לה מרכז – קרני השפעתה נפוצות ותועות ללא נקודות מטרה קבועות ומכוונות מראש, ולפיכך הן נוגעות בקהל היהודי ואינן נוגעות". הוא התייחס להקמתה של תנועה עברית מאורגנת, ההסתדרות העברית, בשנת 1916, ולפעולותיה התרבותיות מאז. כעיתונאי, זיהה אורלאנס את המרכז החסר לא כצורך בארגון או בתנועה, אלא כ"כלי מבטא, שבו תדבר יום-יום אל חבריה... חסר לה עתון יומי עברי".¹

מערכת השבועון **התרן**, שפרסמה את מאמרו זה של אורלאנס, העירה בעקבות המאמר, כי הנושא הזה נידון בין הפעילים בהסתדרות העברית, וכי היא מעוניינת להעלותו לדיון ציבורי. המערכת צידדה בעצם הצורך בעיתון יומי, אך הביעה פקפוק אם הגיעה השעה לכך מבחינת היכולת הרוחנית, הספרותית והחומרית כאחד.

גם השבועון העברי השני שהופיע באותה עת, **העברי**, קידם בברכה את הרעיון להוציא עיתון עברי יומי כרעיון בעל מעוף ומרץ, ש"יעיד להשפיע השפעה מרובה, השפעה יום יומית, על החיים הרוחניים", אך גם הוא הטיל ספק אם כבר הוכשרה הקרקע לעיתון יומי ואם ישנם האמצעים הכספיים והכוחות הספרותיים הנאותים כדי להצליח במפעל חשוב זה.² גם **העברי** ציין "סימני תסיסה" המהווים אות, כי אכן השימוש במלה "תנועה" לציון הפעילות העברית החל להצדיק את עצמו (שם). יש להניח, כי לא היה **להתורן** ולהעברי כל עניין בעיתון עברי מתחרה...

בעת ובעונה אחת נידון תפקידה וייעודה של העיתונות העברית בכללה וכן הועלתה לדיון דמותו של הקורא העברי באמריקה – נושא שיעסיק את הסופרים העבריים גם בעתיד ויידון מעל דפי **הדאר**. היה זה המחנך, ההוגה והעסקן העברי ק. ווייטמאן, ממייסדי ההסתדרות העברית, שדן בנושא מרכזי זה, במאמר שפרסם ב**התורן**.³ הוא הביע ייאוש בדבר טיבו ומהותו של הקורא העברי בארץ זו, והגדיר את תפקידה של העיתונות כנושאת מטרה חברתית. לדעתו, על העיתונות לא רק לשקף את המציאות אלא "לפעול ולהשפיע על החיים". הגדרת מטרתו של עיתון יומי כנושא שליחות תרבותית ויעד ספרותי וכבעל מעורבות חברתית – מעל ומעבר לדיווח עיתונאי לשם דיווח, חרג מן הדרישות המקובלות בעיתונות האמריקנית הרגילה. הרעיון להקים עיתון עברי יומי באמריקה המשיך לנסר בחללה של הציבוריות היהודית באמריקה. ב-1920 (תר"ף) קרא המחנך והעורך צבי שרפשטיין לייסוד "בימה עברית אשר מעליה יעוררו את טובי עמנו מדי יום ביומו על צרכינו הרוחניים". הוא טען, כי "מבלי בימה יומית לא נוכל לאגד את משפחת העברים הפזורה בארץ הגדולה והרחבה הזאת".⁴ גם הסופר, המבקר והעסקן העברי ראובן בריינין צידד ברעיון להוציא עיתון יומי בעברית שימשש אמצעי קשר אל העברים הפזורים ברחבי ארה"ב, ושיהווה מכשיר עזר להקמת מפעלים עבריים נוספים ולביסוס הקיימים.⁵ על הבסיס הכלכלי של יומון עברי כתב א. שמרלר.⁶ ואילו א.ש. אורלאנס חזר לנושא זה, שעסק בו שנתיים קודם לכן, בהטעימו שוב, כי תנועה עברית זקוקה לכלי מבטא

הדאר, המופיע עתה כדו-שבועון, התחיל את הופעתו לראשונה כעיתון יומי בניו-יורק ב-1 בנובמבר 1921. כידוע, **הדאר** לא היה העיתון היומי הראשון באמריקה. היומון העברי הראשון על אדמת אמריקה, **היום**, יצא בשנת 1909 (תרס"ט) ביוזמתו של משה גולדמאן, והופיעו 90 גליונות. אחר כך חידש את הופעתו ב-1913 (תרע"ג), והופיעו עוד 120 גליונות.¹ כמו כן יצאו לפני **הדאר** שבועונים וכתבי-עת אחרים בעברית.²

דיונים על הצורך בעיתון יומי בעברית

קדמו להופעתו של **הדאר** דיונים בציבור העברי ונתפרסמו מאמרים אחדים על הצורך בעיתון יומי. שנתיים קודם הופעתו, בשנת תרע"ט, ציין העיתונאי והמסאי א.ש. אורלאנס, שהיה פעיל בעיתונות העברית מאז ועד 1959, כי הורגשה "תסיסה עברית עצומה", אשר סימניה התחילו להיראות ביהדות אמריקה בשנה שקדמה. הוא ייחס את התופעה הזאת להתעוררות שקמה בעקבות "בשורת הגאולה העברית, שבאה מאנגליה", דהיינו: הצהרת בלפור.

אורלאנס הבחין, כי "הולכים ונעשים מעשים עבריים בארץ זו", אך מה שהיה חסר לתנועה העברית, לדעתו, הוא "נקודה מרכזית אחת, שסביבה יסובו כל אופני העבודה העברית; יש

- 1 **היום** נסגר בגיליון י"א במרחשוון תר"ע, 5 בנובמבר 1910, וחידש את הופעתו בח' תמוז תרע"ג (13 ביולי 1913). עיין דניאל פרסקי, "פרשת ספרותנו החדשה באמריקה", **ספר היובל של הדאר** [למלאת חמש שנים לקיומו], (ניו יורק, תרפ"ז), שכ"ד; יעקב קבקוב, "עם תום יובל ראשון", **הדאר**, שנת נ', גל' מ"א, "בחשוון תשל"ב, 752; זבולון רביד, "היום", – העתון העברי הראשון באמריקה [1909] כמקור לתולדות ההגירה ממזרח אירופה לעולם החדש", דברי הקונגרס העולמי השמיני למדעי היהדות, חטיבה ג' (ירושלים, תשמ"ב), 295-300.
- 2 ראה רשימת כתבי-העת במאמרו של דניאל פרסקי, "פרשת ספרותנו החדשה באמריקה", **ספר היובל של הדאר** [למלאת חמש שנים לקיומו], שכ"ד-של"ב.
- 3 א.ש. אורלאנס, "עתון עברי יומי", **התרן**, ה', מ"ה, ל' שבט, תרע"ט, 12-15.
- 4 **העברי**, ט', ו', ז' אדר א', תרע"ט, 2.
- 5 "הקורא העברי באמריקה", **התרן**, ה', ל"ו, כ"ה כסלו, תרע"ט, 2.
- 6 ש.ש. "על הפרק": צרכי התרבות העברית", תרבות, שנה א', חוב' א', חשוון, תר"ף, 40.
- 7 ראובן בריינין, "העתונות העברית באמריקה", **התרן**, ז', מ"א, כ"ז טבת, תרפ"א, 41-4.
- 8 "עתון יומי עברי באמריקה", **התרן**, ז', מ"ג, י"ב שבט, תרפ"א, 3.

'הדאר' היומי: "מפתח לבית גזינו הלאומיים"

הגיליון הראשון הופיע ביום ג', ל' תשרי תרפ"ב, 1 בנובמבר 1921, וכפי שדווח למחרת הופעתו, "נתקבל בשמחה מרובה מאת הקהל העברי בניו יורק".¹⁴ במאמר מערכת פרוגרמטי, שנתפרסם בגיליון הראשון בכותרת "תעודתנו", הבהירה המערכת את מטרתו של היומן העברי והדגישה את הצורך בקיומו ובהופעתו. המערכת רואה ביומן "פתרון הפתרונים לכמה משאלות חיינו הרוחניים. שנשמתנו הלאומית תלויה בהן": "הנשק היחידי במלחמתנו עם הבערות ועם הארצות המרעילות את דמנו ודם זרענו..." לדעת המערכת, כמכשיר מלכד, יאחד העיתון את העברים הפזורים, יחזק את ידי השוקדים על החינוך העברי, יקנה מפתח לדור הצעיר ל"בית גזינו הלאומיים" וכשיר את הקרקע לספרות עברית בת קיימא... אין ספק, שהמערכת נטלה על עצמה משימה 'בלתי אפשרית' כמעט – לא רק לשקף את המתרחש, אלא גם להניע תנועה ולהילחם בנגע הבערות ועם הארצות, נושא שחזר ועלה כסיסמה במאמריהם של כמה מן האידיאולוגים של התנועה העברית...

המערכת חזרה על מטרות העיתון שנדפסו במודעה הנוכרת, והדגישה, כי בתור עיתון עברי יעסוק **הדאר** בעיקר במתהווה בעולם העברי, ב"שאלות חיינו, שנשמתנו הלאומית תלויה בהן".¹⁵ העורך, מ. ליפסון, לא הזכיר כלל את ההסתדרות העברית, אלא התייחס לתנועה העברית בכללה. המוציא לאור היה 'חברת הדאר', ולא צויין אם בתחילה היתה זו חברת-בת של ההסתדרות העברית. פרסקי דיווח, כי ראשי השותפים ב'חברת הדאר' היו בית הדפוס 'אלפא' ו"ועוד יחידים מספר".¹⁶ רק כעבור חודשיים נערכה אסיפה ביוזמת הסתדרות 'אחיעזר', ובה הוחלט באופן רישמי לייסד את 'חברת הדאר' על יסוד מניות ולבחור ועד פועל ל**הדאר**, שבין חבריו היו פעילי ההסתדרות העברית ו'אחיעזר': בריינין. נשיא-כבוד, א.ב. גולדברג, נשיא, מ.ח. טויזנר, מזכיר, וכן: מאיר ברלין, ז. פרישברג, מנחם שיינקין וא. שפיזנהדלר, בין השאר.¹⁷

ה.ל. גורדון, מעובדי המערכת של היומן החדש, תיאר כעבור שנים כיצד התקבל העיתון בניו-יורק: ליד מסעדה ברחוב דילאנסי היו שלושה גליונות "יוכלם נחטפו". ליפסון, פרסקי וגורדון קנו בעצמם כמה גליונות ברציף רכבת התחתית "כדי להראות לבעלי הדוכנים, שיש קופצים על העיתון העברי". חבורה של משכילים עבריים ותיקים באה אל המערכת ביום הוצאת העיתון להעיר על מעלותיו ומגרעותיו. כולם הסכימו, "שהמפעל הוא אחד מפלאי תקופתנו".¹⁸ פרסקי נזכר, כעבור שנים, ב"חדוות הנפש העמוקה, שאחזה את טובי חברינו בהגיע לאזנינו הבשורה הטובה על הקמת עתון עברי יומי באמריקה. כתוב וערוך לפי מיטב המהלך החדש". הוא ציין כי "ההתרגשות וההתלהבות שמילאו את לב העורך וחבר העוזרים עלו למעלה ראש. בכמה לבטים עלה בגליון הראשון עד שנחתכו אבריו ונקבעה דמותו, שעשתה רושם טוב אף על הסופרים בארץ ישראל".¹⁹ אברהם שפיזנהדלר, שהיה עד לאירועי התרבות העברית ופעיל בהם, סיפר כי קבוצה של חברים חיכתה בבית-הדפוס עד שעה מאוחרת להופעת הגיליון הראשון אבל היו עיכובים טכניים. אך **הדאר** הופיע. הרושם היה אדיר. סוף סוף הגענו גם לעתון יומי מודרני.²⁰

המשך יבוא

קבוע ותכוף, דהיינו, יומון.⁹

לאחר כל הדיונים האלה נדפסה בתשרי תרפ"ב (אוקטובר 1921) מודעה גדולה **בהתרון** שבישרה על הופעתו העתידה של "**הדאר** עתון יומי", באחד בנובמבר. העורך יהיה מ. ליפסון. בעבר סגן-עורך של **העברי**, וישתתפו בעיתון עשרות סופרים ועיתונאים. ביניהם הוזכרו סופרים ומשוררים ידועים ומתחילים כשלוש אש, הלל בבלי, י.ד. ברקוביץ, ש. האלקין. א.א. ליסיצקי, ד. פרסקי, וזולתם. היומן שם לו למטרה לשמש "אספקלריה מאירה למאורעות היום ולשאלות העת ולכל המתהווה בעולם העברי... הוא לא יהיה עתון מפלגתי... אבל לא יהיה גם בלתי מפלגתי, מסוג אותם העתונים ה'בלתי מפלגתיים', שפשרנות, נטייה לצדדים וגילוי פנים לכאן ולכאן הם סימניהם המובהקים. **הדאר** תהיה לו דרך קבועה – דרך התחיה לעברית השלמה". הצד האידיאולוגי היה ערטילאי כמצעה של התנועה העברית ונדרש לסיסמאות רמות שמהותן לא הובררה.

המודעה הדגישה, כי כעיתון היוצא באמריקה, יהיה **הדאר** טבוע בחותם המקום. אך יהיו לו סופרים גם בארץ ישראל ובמרכזי הגולה כלונדון, ברלין, ורשה, ועוד.¹⁰ בין חברי המערכת היו א. ש. אורלאנס, ד"ר ה.ל. גורדון, ד"ר מרדכי כץ, י. לווינבוק (לבנבך), וכן גם מנחם ריבולוב.¹¹ דניאל פרסקי התמנה לעורך החדשות של היומן והמגיה היה הביבליוגרף זכריה פישמאן. אחד הגורמים העיקריים להקמת היומן היה הפסקת הופעתם של השבועונים הוותיקים, **התרן**, בחודש מרס, 1921, והעברי, בנובמבר, 1921.¹² באופן סמלי, הופיע **הדאר** עם סגירת הצפירה, ובכך היה לעיתון היומי היחיד בתפוצות (להוציא את ארץ ישראל).

- 9 "דובבו את התנועה העברית באמריקה", **התרן**, ז', מ"ח, י"ז אדר א', תרפ"א, 7-6.
- 10 **התרן**, ח', ה', תשרי, תרפ"ב.
- 11 ארכיון 'גנזים', מס' א-25347.
- 12 דניאל פרסקי, "שנים נתקפנה", **הדאר**, שנה ל"ד, ג' א', ט' חשוון, תשט"ו, 6.
- 13 מודעות לכך הביע המבקר משה קליינמאן במאמר-הערכה על "העתקת המרכז" העברי לאמריקה במאמר בכותרות זו שנדפס ב**הדאר**: "בשורה מפתיעה היתה לי הודעתך על דבר צאת 'הדאר' בתור עתון עברי יומי באמריקה; בשעה ששקעה שמשו של העתונות העברית באירופה. ביום שנסגר עתוננו היומי האחרון, היחידי, שנשאר לנו לפליטה בגולה, – 'הצפירה' הווארשאית – בו ביום נודע לי שמתחיל להופיע עתון עברי יומי בניו יורק" (**הדאר**, ג' כסליו, תרפ"ב). גם **הדאר** עצמו ציין זאת במאמר מערכת, וראה עצמו כממשיך החוט והמסורת של הצפירה ('לעזרת 'הדאר', **הדאר**, ה' שבט, תרפ"ב).
- 14 בגיליון ב', א' חשוון, תרפ"ב, בעמוד הראשון.
- 15 "תעודתנו", **הדאר**, א', ל' תשרי, תרפ"ב.
- 16 דניאל פרסקי, "תולדות 'הדאר' ודרכו", **ספר היובל של הדאר למלאת לו שלשים שנה** (ניו יורק, תשי"ב), 22.
- 17 **הדאר**, ט"ז טבת, תרפ"ב.
- 18 ה.ל. גורדון, "תקופת 'הדאר' היומי", **הדאר**, שנה מ"ו, ג' י"א, ט' שבט, תשכ"ז, 168.
- 19 דניאל פרסקי, "שנים נתקפנה", **הדאר**, שנה ל"ד, ג' א', ט' חשוון, תשט"ו, 7.
- 20 אברהם שפיזנהדלר, "מעט זכרונות על 'הדאר'", **הדאר**, שנה ד', ג' ד', א' כסליו, תרפ"ה, 25.

ראשיתו של "הדאר" כיומון תחייה עברית מול אתגרי הקיום

מאת משה פלאי

ידיעה קטנה בעמוד הראשון של הגיליון הראשון בדבר נשף לזכר א. בן אביגדור, שמת זמן מה קודם לכן, וכן הודעה על השתתפותו של מ. ד. בראנדשטטר, "זקן הסופרים העבריים" בגיליון הדאר שלמחרת. בגיליונות הבאים של היומון הובאו ידיעות ומאמרים מחיי התרבות העברית, כגון ידיעות ומאמרים על פטירתו של ברדיצ'בסקי (גלי 40), הצגת אוריאל אקוסטה על ידי הבימה בניו יורק (גלי 42), ידיעות מ"ערי השדה" על פעולות הסניפים העבריים (גלי 65), פתיחת בית המדרש למורים עבריים בבוסטון בהנהלתו של ניסן טורוב (גלי 65), נשף הסופרים העבריים לעידוד יצירה עברית מקורית באמריקה ביוזמת אגודת 'אחיעזר' (גלי 73), ועוד. במשך הזמן פרסם העיתון ידיעות ראשיות על מפעלי ההסתדרות העברית בכותרות ראשיות באופן דרמטי למדי. כך, למשל, הוקדשו הכותרות הראשיות של היומון ל"שבוע העברי", כדלקמן: "היום מתחיל 'השבוע העברי' הפתיחה – באולם קופר יוניון ... בנשף עברי זה לוקחים חלק טובי כוחותינו התרבותיים" (הדאר, ט"ז אייר); וכן: "השבוע העברי החל; התעוררות רבה והתלהבות עצומה במחנה העברים" (י"ח אייר); וכן: "היום העברי יניח את היסוד לעבודת תרבותנו החיה... יצליח 'היום' הזה – תצליח עבודתנו במשך כל השנה" (כ"ג אייר).

המערכת ניסתה למשוך קהל קוראים רחב באמצעות מגוון של מדורים קבועים כיפרשת השבועי (מאת אברהם שוער), המדור "שמירת הבריאות" (תשובות אל שאלות קוראים בענייני בריאות, מאת ד"ר א. א. גולדין), המדור 'בעקבי לשון' (הערות מעשיות לתקנת השפה מאת ד"ר ישראל איתן), מדור מוסיקה, מדור טבע, בעיתונות, 'מפי העם' (מדור סיפורי עם ואנקדוטות שנשלחו על ידי הקוראים), מדור מנוקד 'למען התינוקות' בעריכת צבי שרשפטיין, ועוד.

מאמרי מערכת הובאו בעמוד השני באורח קבע, ובהם הגיבו העורכים על ענייני השעה בנושאי היהדות, העברית והפוליטיקה העולמית.

העיתון היומי שירת לא רק כמכשיר לקבלת חדשות מן העולם היהודי אלא גם היווה במה שאפשרה תגובה מיידית על אירועי השעה גם בתחומי התרבות העברית וחיי הרוח. אך לא תמיד הצדיק אופי המאמרים האלה את הופעתם בעיתון יומי ליד חדשות שהזמן גרמן. בין המאמרים היו כאלה שדנו בנושאים שעמדו ברום עולמה של התרבות העברית באמריקה ובחנו תופעות ומגמות בתנועה העברית החדשה. כך, למשל, נתפרסם באחד הגיליונות הראשונים מאמרו של ק. ווייטמאן בכותרת "עברים או תלמידי חכמים", שעסק במהותו וזהותו הרוחנית של העברי. לדעת המחבר, העברי "איננו רק מי שיודע את שפתו וספרותו כי אם מי שמתנהג על פיהן ומסדר את חייו

(המשך מן הגיליון הקודם)

הסתדרות 'אחיעזר' בניו יורק קידמה את היומון במודעת ברכה והביעה תקווה, "שיהדאר יחזק את התנועה העברית ויבצר את ספרותנו"²¹. בגיליון החמישי להו-פעתו נתפרסמו בירכותיהם של ראשי ההסתדרות הציונית העולמית בלונדון, הדייר חיים וייצמן וזאב ז'בוטינסקי, לצאתו של היומון העברי באמריקה. "תחיית השפה העברית היא עובדה חיה", כתב וייצמן. "... עם אחד, ארץ אחת ושפה אחת, זהו החוט המשולש המאחד... את כל היהודים בארצות הגולה". וז'בוטינסקי ציין, כי "חברינו באמריקה הם עכשו הראשונים בדבר החובה המוטלה עלינו בנוגע לתחיית השפה העברית, שהיא אחד העמודים שעליו הגאולה והתחייה נשענות"²². הסופר והמבקר משה קלייטאמן ראה בהקמת היומון העברי אות להעתקת המרכז של יהדות הגולה מאירופה לאמריקה ו"צמיחת קרן חדשה לתנועה העברית"²³.

העיתון ומדוריו

תבנית העיתון היתה כתבנית העיתונאים היידיים היומיים אשר הופיעו בניו יורק, שבהם ניסה הדאר להתחרות. העמוד הראשון ובו שיבעה טורים היה מוקדש לחדשות פנים וחוץ – בקיצור. סגנון העריכה והכתיבה היה מודרני, לפי מתכונת אותם ימים, העימוד מודרני ומושך, הכותרות מתונות באותיות בגודל בינוני או קטן, ולא צעקניות, שלא כמנהג העיתונות 'הצהובה' באמריקה.

בגיליון הראשון של היומון מופיעות ידיעות מקומיות, על ניו יורק: ידיעה ראשית על התוכניות להקים סיניף לקולוניאל באנק בניו-יורק – שהיתה לה השלכה לגבי העברת כספים לארץ ישראל, ידיעה על יחס הערבים כלפי הציונות, המצב בא"י ועל אשמתה של צרפת בפרעות בא"י, שביתת ספקי החלב בניו יורק, עברית בחינוך הגבוה בגרמניה, דרישותיה של "חינה" (סין) באסיפת פריקת הנשק (פירוק הנשק), הפרלמנט הבריטי מותח ביקורת על לוי ג'ורג'. באופן כללי, הידיעות אינן מצומצמות לעולם היהודי או העברי, וכדרך הנהוג בעיתון יומי כללי, כולל את שערי הכספים ורשימת האוניות המגיעות באותו יום. אך הידיעות על העולם היהודי מכרעות: פליטים יהודיים גוועים ברעב בקושטה, יהודים מעונים באונגריה, פילוסוף הולנדי מעליל על היהדות, ועידת הציונים בבסרביה, ועוד.

הופעת הדאר כעיתון יומי נתנה הזדמנות לפרסום ידיעות על העברית והתרבות העברית בעמוד הראשון, כמידע שווה בחשיבותו לידיעות המנסרות באווירו של עולם. וכך מופיעה

משה פלאי קיבל אות הערכה על פעילותו ותרומתו המיוחדת כראש המחלקה ללימודים יהודיים באוניברסיטת פלורידה.
בתמונה: פרופ' פלאי עם ראשי האוניברסיטה בטקס חלוקת אות הערכה

הפובליציסטיקה העברית מאז תקופת ההשכלה ניסה המחבר להצביע על ההבדלים בעיתונות לתקופותיה השונות ולמקומותיה השונים ולהגדיר את ייעודו של היומון החדש בדברים הבאים: "אם יש כאן מקום לאיזו עתונות שחיא, הרי זה רק לעתונות בעלת תביעות... מה שהיא תובעת צריך לנגוע עד היסוד. עליה לדון דווקא באותן השאלות שחיים ומוות בפתרון". הדרישות שפרישברג הציב לפני העיתונות היומית בעברית חורגות ממתן שירות ידיעות יומי: רק לעיתונות שתעסוק בבעיות היסודיות של הקיום היהודי תהיה זכות קיום, לדעתו; "אין כאן מקום לעתון עברי שהוא משמש לנו בעלמא"²⁵.

מבחינה זו ענה הדאר היומי על הדרישות שהציבו לפניו הסופרים אשר דנו – כאמור – בצורך בעיתון יומי כבמה לדיון בנושאי התרבות והרוח. כך מילא את הצורך בבמה ספרותית-עיונית שנעלמה מאז הפסקת הופעתם של השבועונים התרן והעברי והירחון מקלט²⁶.

המאמרים הללו לא נכתבו בחלל הריק ואל נכון היתה להם השפעה על התנועה העברית. לדוגמה: באחד ממאמריו הציג המחנך והעורך ד"ר ניסן טורוב להנהיג שבוע עברי או לפחות יום עברי אחת לשנה, כדוגמת יום האמהות המקובל באמריקה, ורעיון זה קרם עוד וגידיים כעבור זמן לא רב ובוצע על ידי ההסתדרות העברית²⁷.

על פי מצוותיהן ותביעותיהן... עברי משמעותו – תלמיד חכם", קבע ווייטמאן²⁴. מאמר עיוני זה מתאים למוסף השבת, או לירחון, אך הוא הופיע ליד מאמר מערכת על רצח ראש ממשלת יפן. בכך נתווספה ארשת עיונית רצינית, המלבנת בעיות יסוד של הקיום היהודי באמריקה, ליומון העוסק בדרך כלל בענייני השעה.

עיון בכמה מן המאמרים שנדפסו ביומון יעיד, כי הנושאים הרוחניים שהעסיקו את המערכת וסופרי העיתון היו נושאי התרבות העברית באמריקה.

העיתונאי והעסקן העברי י.ז. פרישברג פרסם אף הוא מאמר בדבר מהותו ואופיו הרצוי של העיתון העברי באמריקה. מדיון בקשרים שבין הקורא והעיתון בהיסטוריה הקצרה של

21 הדאר, ט"ו טבת, תרפ"ב.

22 הדאר, ה' חשוון, תרפ"ב.

23 "העתקת המרכז", הדאר, ג' וד' כסליו, תרפ"ב.

24 הדאר, ו' חשוון, תרפ"ב, 2.

25 "העתון והקורא", הדאר, י"ז כסליו, תרפ"ב; נדפס גם בספרו עם הדור (ניו יורק, תרצ"ב), רכ"ח-רל"ב.

26 התרן המשיך להופיע כירחון לסירוגין עד שנת תרפ"ו; העברי חדל להופיע ב-18 בנובמבר 1921. גם הירחון מקלט שהחל להופיע בתשרי תר"ף חדל לצאת בכסליו תרפ"א.

27 הדאר, ט"ו כסלו, תרפ"ב.